TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

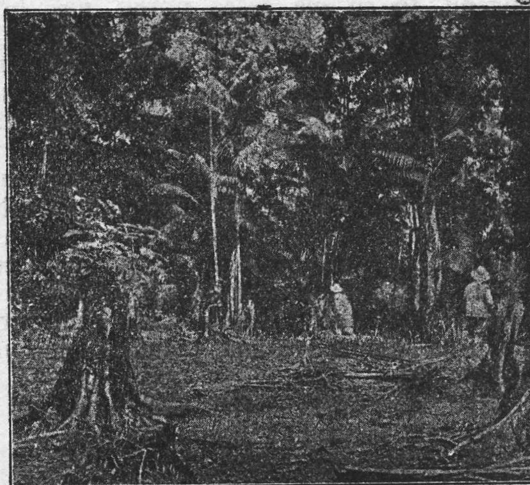
BROJ 25 20. LIPNJA 1937

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 20. LIPNJA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 25.

Slika desno: GUSTA PRAŠUMA U VRUĆOJ AFRICI

Izvorna novela

SLOBODA JE DOŠLA U SELO

Napisao Ante Jakšić

Kad me je majka probudila, bilo je već nasmijano jutro. Kroz mala kućna vrata svijetlo je ušlo u sobu i pružilo se preko moga kreveta. Otvorio sam oči, protegao sam se i bilo mi je krivo, što još nisam smio produžiti spavanjem. Ali majka je digla sa mene dunju, okrenula se ocu i rekla:

»Došla je sloboda.«

On se uspravio u krevetu.

»Došla je sloboda?«

»Došla je. Bila sam na ulici i vidim: idu ljudi i žene na veliki sokak, viču, pjevaju, nekome se prijete, neki su već izopijani i svi idu na veliki sokak. Kažu: došla je sloboda!«

Moj otac, koji se prije mjesec dana bio povratio sa fronte, naglo je ustao i obukao se.

»Sad se ne moraš više skrivati, rat je prestao, a na ulici je na sav glas Živko Gajin pripovijedao, da je svojim ušima u Pešti čuo, kada im je oficir rekao: Idite kud koji hoće, rat je završen!«

Ja sam radoznalo gledao čas u oca, a čas u majku. Očevo je lice bilo preobraženo, život je ušao u nj i nešto mu se zasvijetlilo u očima. Kada je izlazio, majka mu je rekla:

»Nemoj otići u selo, vrati se; nek rade, šta im je drago, ti budi na miru.«

Ja sam sjedio u krevetu, a mama se i k meni obrati:

»Ustani, umij se, jedi, pa idi u školu!«

Kao da mi je velik kamen pao na srce. U meni se nešto bunilo i nije mi išlo u glavu, da i danas moram u školu. No, pomislio sam, to mi je baš neka sloboda, kad moram kao i dosad u školu!

»Ali,« rekao sam, »možda danas nema škole.«

»Ti ćeš otići i vidjet ćeš. Pa ako nema, doći ćeš kući, a nikako da nisi kamo na drugu stranu otišao.«

Ja sam se počešao iza uha, brzo se obukao, torbu preko ramena i pošao prema vratima, kad se na njima pojavi snaš' Jela Letina, rukama pod pregačom, debela, mala sa sivim i djetinjastim naivnim očima.

»Eno sve selo vrije,« rekla je. »Hvala Bogu, kad je rat svršio. Sad će barem biti mir i moći ćemo odahnuti. Na velikom sokaku su porobili čifute i sve ljudi odnose, tko se do čega dokopa. Kod Micini se uveliko kuha paprikaš, pun dvor im je ovaca.«

Ja nisam imao više vremena da slušam, što ona priča, nego sam istrčao na ulicu i jurio prema školi, da vidim, što će biti. Pred školom nije bilo ni žive duše. Napeo sam uši da prisluškujem, ne ću li možda kakogod čuti učiteljev glas, ali se iz učionice nije moglo ništa čuti. Odjednom me je obasjala topla i prijatna nada i već sam bio gotovo siguran, da nema predavanja. Digao sam ipak uzbuđen ruku da otvorim vrata, ali su ona na preveliku moju radost bila zatvorena. Odahnuo sam i odjednom mi je pao težak i mučan teret sa srca. Sada sam i ja uvidio, da je zaista došla velika i draga sloboda, za kojom ljudi toliko čeznu. Dok sam se ja vrtio okolo školskih vrata, neko me je potegao za rukav i ja sam se naglo okrenuo. Preda mnom je stajao školski drug Živko te mi brzo dižući i mašući rukama govorio:

»Šta tu stojiš! Nema škole! Pođi sa mnom.«

»Kuda?«

»Eno onamo u Maćikin dućan.«

»Šta ću ja tamo?«

»Možeš uzeti, što god hoćeš i nađeš! Sve je sad slobodno raditi. Vidiš, ja imam pune džepove zlatnih papirnih slova, a i klinaca sam mnogo nakupio. Neki su ljudi odnijeli sve, što je u dućanu bilo: i robu i šećer i svijeće, sve . . .«

Pošli smo zajedno . . .

Do nas su već dopirali krupni glasovi izmiješani smijehom i ženskom vikom; krave su negdje u dvoru mukale, konji rzali i psi su opasno zavijali. I što smo bili bliže Maćikinom

dućanu, to su sve češće pored nas prolazile žene sa loncima, jastucima i drugim stvarima na glavi. Pred Maćikinim je dućanom bilo mnogo žena i ljudi i svi su nešto govorili, mahali rukama, ali ja nisam mogao ama baš nikakav smisao da razaberem.

Živko me je povukao u dvorište, gdje su ležale pokidane karuce, burad popucanih obručeva, a pod šupom je nekolicina pila i pjevala neke bećarske pjesme. Ljudi su išli po dvorištu, ulazili u sobe, kao da su u svojoj kući, i nosili su: koji krevet, koji jastuke. Kada sam promolio glavu na sobnim vratima, jedna je žena vikala i smijala se:

»Evo gospodski šešir! Gle, kako mi stoji, kakva bih samo bila lijepa frajla.«

»To je vjenčani šešir...«

»Čiji?...«

»Bježite s puta! Mjesta!«

»I meni mjesta!«

»Ovo je moje!«

»Lažeš!«

»Lažeš ti!«

»Tvoje je kao i moje!«

Glasovi su se miješali, krieštali su i parali uši, a svijet je kao pomahnitao jurio po sobama i nosio što god je samo gdje mogao naći. Ja nisam bio ratoboran, ali sam osjetio, kako je i u mene ušao neki nepoznati nemir, obuzeo me je svega, slio se u mene i ponio me svojom bujicom. Činilo mi se, da mi mravi idu po glavi i da me podilaze srsi. Požurio sam na tavan i odjednom se našao među mnoštvom raznih časopisa i knjiga. Sve su bile pisane na madžarskom jeziku, ali meni je to ionako bila sasvim sporedna stvar, jer briga mene, što tamo piše, meni je bilo glavno to, što sam vidio, da u njima ima mnogo lijepih slika. Uzeo sam, koliko sam samo mogao ponijeti, i uputio sam se žurno kući. No na izlazu me je zaustavio Živko i u brk mi se nasmijao:

»Budalo! Baci knjige, pa hajde da odvučemo k našoj kući ove karuce.«

»Ne ću!«

»Dobit ćeš štogod!«

»Što ćeš mi dati?«

On je turio ruku u džep i izvukao jedno zlatno slovo:

»Evo ovo!« Pogledao sam ga prezirno:

»Ne! Odoh!«

»Drugi će, kad ne ćeš ti!« vikao je za mnom i prijetio mi se, što mu nisam htio pomoći. Dotrčao je za mnom na ulicu i silom je htio da mu pomognem, ali ja nikako nisam htio.

»Čekaj samo, znat ćeš ti, kazat ću učitelju, da si knjige krao sa tavana!«

»Možeš! Sad je sloboda! Šta mi može učitelj. Sigurno više ne će ni škole biti.«

Kad sam došao do Svetog Roka, vidio sam, kako se ljudi penju na kuću i kako su počeli da skidaju crijep. U gomili se pojavio odjednom visok, snažan i ozbiljan seoski knez i povikao je dubokim i vrlo ozbiljnim glasom:

»Ljudi, ako Boga znate, što to radite? Sramota je, ljudi! Odnijeli ste čovjeku sve, pa sada da mu i crijep sa kuće skinete!«

Neki su počeli vikati, ali su se ubrzo umirili, jer je većina povlađivala knezu. Oni, što su bili na kući, skinuli su se i nešto su psovali Ja sam se požurio kući, da ostavim knjige, ali sam se već pred kućom susreo sa majkom.

»Gdje si bio?« prišla mi je ozbiljna i stroga.

»Tamo!«

»Nisam ti rekla...«

»Ali ima mnogo svijeta.«

»Ne znaš li, da si mogao nastradati, pa možda i glavu izgubiti. Šta to nosiš?«

»Knjige.«

»Gdje si ih našao?«

»Na tavanu.«

»Šta? Odmah ih nosi natrag! Ja ne ću da mi tuđe stvari donosiš u kuću. Gle ga samo, nije te stid! Zar da budeš lopov već sad, šta će tek poslije s tobom biti! Odmah da si to odnio onamo, odakle si donio, jer će biti...«

Pred vratima sam na čas zastao. Baš pred njima je ča Marin Letin spustio dva kabla vode i rukovao se sa ča Marinom Ivkovim. Ivkov je govorio ča Marinu:

»Komšija, da mi voziš drva napole!«

»Odakle?«

»Iz šume!«

»Čija drva!«

»Pa moja!«

»A otkad ti imaš drva?«

»Od danas! Otišao sam i rezao, odavde dovde je moje, idem da pogodim kola. Vozi mi napole!«

»Valjda nisam lud!«

»A zašto?«

»Ako ću voziti, onda ću voziti sebi, a ne tebi. Alaj si mi pametan! Ali samo vi dirajte u tuđe, ja vam kažem, dobit ćete svi vi po repu, ne će to samo tako proći; doći će tu gazda i nosit ćete vi sve lijepo na vašu sramotu natrag! Ja ne ću ništa da imam s tim! A ti, ako bi htio da imaš drva, pogodi kakvu budalu, a ja ne ću.«

Iza naše su kuće jurila kola, na njima je Matija Mica i puca u vis iz puške, a za njegovim su kolima išla druga, treća, a na njima je bilo natovareno posuđe, ćilimi, pokućstvo — i svi su išli Šiljkovoj kući, gdje će sve to podijeliti. Za kolima su trčala djeca, a iza njih su ljudi tjerali velik čopor ovaca i govorili su, kako su sada bili preko kanala kod feštera i kako je stao pred njega Mikoš s puškom i rekao mu:

»Gospodaru, ja bih vaše cipele.«

»Evo ti.«

»Ja bih i odijelo!«

»Evo ti!«

»I šešir.«

»Evo!«

»A sad ćemo vam otjerati marvu i odnijet ćemo sve, što nam se dopada, a vi imate da

Slika na omotu:

Narodne nošnje iz Posavskih Brega

Foto Dabac

Slika desno:
IZVJEŽBANI POLICIJSKI PAS
oslobađa svoga gospodara, kojega su provalnici svezali

šutite i da se obučete u moje opanke i da navučete moje zamazano i poderano odijelo, inače će biti, bogme, vrlo zlo.«... I fešter je navukao to odijelo i bio je blijed kao zid i šutio je i samo je gledao, što je svijet radio na njegove oči po njegovoj kući. Istjerali su mu čopor svinja i prodavali su komad po dvadeset dinara, samo nek se proda. Cjenkali su se i grdili jedni druge i psovali su i grlili se i ljubili i pjevali su zajedno, kao da se nije ništa ni dogodilo...

Moj je otac izišao i naslonio se na zid. Ča Marin je Letin prišao mome ocu:

»Kad si ti došo, komšija?«

»Nije ni otišao!« rekla je moja mati.

»Da gdje je bio?«

»Kod kuće na tavanu!«

»Pravo si imao. Eno neki su se vratili, pa su na putu poginuli. Mogao bi gdjegod glavu izgubiti! Ali ja ne znam, što ovaj svijet radi!«

»Ćifute treba porobiti! Dolje s njima! Sve im odnijeti!« vikala je jedna žena.

Ča Marin se uozbiljio:

»Sinovi su Maćikini u ratu...«

»On je Čifut...«

I opet su projurili kola natovarena namještajem i sve se nosilo u Šiljkovu kuću, gdje se dijelilo. Sunce je pržilo.

Neka je žena dolazila od Šiljkove kuće i pričala je, da su tamo po stolovima fini i skupocjeni gospodski tanjuri, da može jesti i piti, tko hoće, i da se neprestano kolju ovce...

Kada smo užinali, otac je htio poći u selo da vidi, što je tamo, ali mu je mama govorila, da će biti najbolje, neka ostane kod kuće. Ne treba da se miješa i da dira u tuđu nesreću. I on ju je poslušao. Cijelo je poslije podne stajao pred kućom na ulici i gledao, što se događa. Ali ja sam se nešto izgubio iz kuće i otišao na velik sokak, da vidim, što se tamo dešava. Kuće su bile zamišljene i žalosno su se gledale, pred Maćikim dućanom još su se samo djeca nadotezala i kockala, a kod Šiljkovih se pilo. U fešterovom je paradnom odijelu bio starog Biskupa Joze sin i govorio je, da su sada oni gospoda i da sada oni vladaju i da im ne može niko ništa! Sloboda je došla preko bregova i dolina, preko rijeka i potoka i tko da ne uživa i da se ne veseli na njenom suncu.

Ja sam otišao pred Šiljkovu kuću, sastao sam se sa Živkom, ali me sada ovaj nije htio ni pogledati. Htio sam u dvor, ali me nisu pustili. »Šta će tamo djeca da po dvoru njuškaju, nije to za njih,« govorili su neki ljudi i smijali su nam se radoznalima. Ma da sam im se koliko divio, sada sam ih počeo mrziti i prezirati, jer sam mislio: eto oni slave slobodu, a nama je brane. Kakvi su to ljudi! No ipak sam kroz probušenu rupu na kapiji mogao razabrati, kako na dudovim granama vise ovčije oderane kože, kako se u velikom kotlu pod dudom kuha paprikaš i kako žene piju i smiju se, kao da će to vječito trajati.

Joze Biskupa sin je izašao pred kućna vrata puškom u rukama i naperio ju je na kapiju, a ja sam prestrašen pobjegao kući. Sjeo sam u sobi na kanabet, zgurio se, a glavom su se vrzle razne misli, koje su se ispreplitale i miješale. Kada sam zatvorio oči, sasvim sam jasno mogao da predstavim sliku Maćikinog dućana, nošenje, trčanje — i sve mi se činilo, da mi se pred očima zidovi pomjeraju. Glava mi je gorjela i bio sam sav topao. Čuo sam, da su ulicom opet jurila kola, da se pucalo, ali me sve to više nije zanimalo. Počela je već i večer da slazi... Na ulici se čula vika, neko je trčao,

onda opet mir i jeza. Otac je ušao sa ulice u sobu, sjeo je za stol i nalaktio se, a da pri tome nije ni riječi progovorio. Majka je odmah za njim došla, bila je uznemirena i blijeda. Prišla je stolu i rekla ocu:

»Eto bježe...«

»Ali ne će svi...«

»Došla je vojska, da napravi mir i red. Govore, da su pitali, gdje je Šiljkova kuća. Šta će sada biti?«

Noć je sve više i više padala, mrak je bivao sve gušći, a ulice je zavijala tama i muk je dugo bio prestrašen i mučan. Na vrata je ušao moj djed Adam i sjeo je odmah uz mene.

»Zabranjeno je ići ulicom!« rekao je djed.

»Ko ti je rekao?« pitao je moj otac.

»Vojnici su mi rekli, da se sklonim i svratio sam ovamo. Čuo sam, da su iz Šiljkove kuće već svi pobjegli u pašarine i po kukuruzima. Čuli su, da ide vojska.«

U tom času mitraljez je zakriještao u blizini i meni se činilo, da to neko puca kokice na vatri. Onda opet mir i pucnjava. Mi smo svi šutjeli i gledali preda se. Ja sam htio da odem na prozor i da podignem zavjesu, ali mi je to majka odmah zabranila i morao sam ponovo sjesti. U duši me je nešto kopkalo. To gone one, koji su mogli nositi tuđe. I onda sam pomislio, da sam i ja nosio knjige sa tavana, i valjda ne će doći da i mene traže. I sada sam se baš dobro uplašio. Srce mi je uznemireno kucalo. Osjećao sam strah od neizvjesnosti, a došla je i savjest i ščepala me je strašnom optužbom: ti si lopov, tuđe knjige si nosio! Dugo je moj djed Adam kod nas sjedio. Kada je otišao, ne znam, jer sam zaspao. San mi je bio mutan, isprekidan i samo su promicale neke nedovršene slike. Kada sam se ujutro probudio, bio sam vrlo umoran, i kretao sam se, kao da me je neko pošteno natukao. Lice mi je bilo blijedo. Na ulici sam naišao na Živka i stao sam pred njega:

»Kuda ćeš?«

On me je odmjerio od glave do pete, kao da me sada prvi put u životu vidi:

»Idem u općinu.«

»Šta ćeš tamo?«

»Dobošar je selom vikao, da svi ljudi dođu pred općinu; došli su neki vojnici; govore švapski i madžarski — i idem da vidim, što žele. Oni, što su juče pravili slobodu, pobjegli su. Hajde, ako želiš; da vidimo, što će biti.«

Pošao sam s njime bez ikakvog predomišljanja. Bio je za mene veliki događaj, što sam mogao svojim rođenim očima vidjeti mitraljeze i lijepe konje pod novim kožnim sedlom. Ja sam pošao tek onako iz radoznalosti, koja nije ništa opasno ni zlo predviđala niti slutila.

Čim smo došli na kraj ulice, već smo ugledali vojničke konje, a narod se natiskivao pred općinom. Onda je nastalo neko komešanje, zaprepaštenje, mrmljanje i čuo se strogi oficirski glas, koji je na mene djelovao kao zrno iz puške... Potrčao sam, da se provučem kroz svjetinu i da uzmognem bolje vidjeti, što se tamo dešava. Srce mi je brzo kucalo. Nekako sam uspio da se provučem čak u prvi red. Vojnici su vodili nekog svezanog, dok su čvrsto držali puške. Za mojim je leđima neko rekao:

»Gotov je!«

»Zašto?« pitao je drugi.

»Šta je budala bio, pa ovamo došao, a bio je među vođama.«

»Obećali su, da ne će nikog dirati.«

»I on im povjerovao. Dobro će proći!«

U općinskom je dvorištu odjednom nastala gluha tišina i meni se činilo, da su se svi ljudi pretvorili u jedno uho i da su svi osjećali jednu te istu kobnu sudbinu čovjeka, kojega su vodili svezanog. Ja ga nisam nikako mogao prepoznati, jer mi je bio leđima okrenut. Povukao sam onog do mene za kaput i šapnuo mu:

»Tko je taj svezan?«

»Joze Biskupa sin.«

Htio sam da ga još nešto pitam, ali su dva vojnika donijela ljestve, položili ih na zemlju, svezali maramom Jozinom sinu oči i rekli mu, da klekne na ljestve. On je zadrhtao, nešto promucao i preblijedio, ali ih je poslušao i klekao. Ja više nisam mogao ništa vidjeti, ma kako da sam se trudio, jer su se neki ljudi počeli gurati i mrgudati. Čuo sam samo oštar oficirski glas i pucanj. Onda su počeli ljudi naglo ići iz dvorišta i mene su ponijeli u svojoj bujici, premda sam ja vrlo želio da vidim, što se sve tamo dešava.

Na ulici sam nabasao na Živku i pitao sam ga:

»Zašto su pucali?«

»Nisi vidio?«

»Nisam.«

»Ja jesam. Popeo sam se na dud.«

»Što si vidio?«

»Kako su ga ubili. Kako se pružio preko ljestava — svojim sam očima to vidio.«

Vijest, da su ga ubili, na mene je porazno djelovala. Nisam mogao da to zamislim. U to su za mojim leđima žene govorile:

»Tako njima treba!«

»I treba. Smisli samo. Još jutros mu je žena išla ulicom i vikala komšinicama, da kuva paprikaš i da će biti još mesa! Eto joj sada mesa!«

»Al' što je samo došao?!«

»Valjda se napio. Nakuražio se, pa je glavom platio.«

No ja više nisam mogao da slušam njihov razgovor, jer sam ugledao mamu, kako ide ljutita prema meni. Zadrhtao sam i pomislio, da će me pošteno ispraširi, ali me je ona bez riječi uzela za ruku i povela kući.

Sutradan su sve morali nositi natrag, tko je što odnio. A poslije sam čuo, da to ni nisu bili pravi vojnici, već da su došli Švabi iz obližnjeg sela da naprave reda. Ja sam opet morao u školu — kao i dosad i uvidio sam, da mi ona sloboda nije mnogo koristila, nego me je samo razočarala, jer znate i sami: ja sam očekivao, da se više ne će morati ići u školu i da ću biti zaista slobodan!

ODAKLE JE DOŠAO KININ?

Napisao Nikola Žic

Kinin ne potječe ni iz Kine ni iz Kochinchine. Stari su Kinezi imali i upoznali svašta prije nas, ali ovaj svakome opće poznati lijek potječe iz Amerike. U Južnoj Americi raste drvo, od kojega su već ondašnji starosjedioci upotrebljavali koru u ljekovite svrhe. Iz kore su cijedili sok, koji ih je liječio od groznice. Španjolski osvajači su dosta kasno saznali za tu blagodat. Urođenici su ih toliko »voljeli«, da bi im bili sigurno prije ponudili svaki otrov nego ovaj lijek.

Ima tome tri stotine godina, što je u gradu Limi na Andama potresla groznica suprugu španjolskoga potkralja, groficu Anu de Chinchona, i ona je od te nevolje spasena gorkom otopinom, kojom su se liječili također stari Inke. Iza toga se ovaj lijek naskoro pročuo i u Evropi, ponajprije u Španiji, pa u Rimu, onda u Parizu, a neki Englez ga je raširio na daleko s velikom korišću za svoj džep. Danas nema apoteke bez njega, a za put i život u tropskim predjelima on je jedini spas u borbi protiv malarije.

Kinin je dakle dobio ime po grofici Chinchoni — stotinu godina poslije njezine smrti. Kad je naime znameniti botaničar Karlo Linné provodio sistematiku i nomenklaturu svega bilja na svijetu, ono je američko drvo nazvao kinovac, a dragocjenu ljekariju od njegove kore kinin, i to po onoj Evropljanki, koja mu je prva u Americi zahvaljivala na ozdravljenju. Čudotvornu koru kinovca su u obliku praška mnogo širili također isusovci, tako da se taj lijek protiv groznice prije toga zvao isusovački prašak, ali sada je s Linnéom prevladalo ime kinin po Chinchoni.

Sve do pred sto godina bijaše kinin Španjolcima vanredno vrelo prihoda. Samo su oni njime trgovali. Kinin bijaše njihov monopol. Indijanci su im ga donosili iz planine u primorje, a dalje su ga Španjolci razvozili lađama. Kinin se trošio mnogo, a kinovac još više. Pokoreni urođenici su naime redom donosili na obalu doduše samo koru, ali su u planini obarali i stabla, pa se kinovac doskora jako prorijedio. Nastala je pogibelj, da ga uopće nestane.

Dobava je postala sve teža i skuplja, a to su najteže osjećali Francuzi i Englezi, koji su trebali mnogo kinina na svojim kolonijalnim pothvatima naročito u tropskim krajevima, gdje ih je mučila malarija. Pitanje su sretno riješili Holanđani s pomoću njemačkoga botaničara Hasskarla, kojemu je, noseći »glavu u torbi«, uspjelo ukrasti sađenice kinovca u državi Peru i prenijeti ih u holandsku koloniju Javu. Tu je god. 1854. započela kultura kinovca, gdje danas cvate kao nigdje.

Za Holanđanima nisu htjeli zaostati ni Englezi, pa su kinovci naskoro uzgojeni i na malabarskoj obali u Istočnoj Indiji, a sada ih već imade također na Ceylonu i u Africi. Englezi imadu dosta kinina, ali su Holanđani jači. Od Španjolaca je na ove prešao monopol kinina za čitav svijet. Nizozemski trust vlada na tržištu ove ljekarije, jer nizozemske kolonije proizvode godišnje na tisuće tona kinina.

I tako se kinovac američkih starinaca preselio na drugi kraj svijeta, koji nije daleko od Kine. No ni moderna kultura kinina nema veze s Kinezima. Ovaj preokret treba zahvaliti Nijemcu Hasskarlu, a ime Švedu Linnéu i španjolsko-američkoj dami Chinchoni. U najnovije vrijeme prijeti propast holandskomu monopolu od umjetnoga kinina, koji se pod imenom atebrina i plazmohina počeo praviti u kemijskoj industriji. I ta novost dolazi iz Njemačke poput mnogih drugih umjetnih produkata. Kao što njemačka kemijska industrija proizvodi umjetni kaučuk, benzin, salitru i t. d., tako bi lako mogla preuzeti i monopol kinina, jer njezin umjetni kinin djeluje jednako protiv groznice kao i prirodni kinin.

ZAJUTRAK
Naslikao impresionista Claude Monet

To je ukratko povijest kinina za lijek od groznice i groznice za dobavu kinina.

PUT U ZAVIČAJ

Spjevao Stjepan Devčić

POJUTARJA VEDRA

U tihana pojutarnja vedra
šećem bolan kroz rosne šljivike;
pade rumena jabuka u njedra,
Zamiri smilje uz snene utrenike.

Za tihom vodom na tratini mekoj
bijêle žene izatkano platno;
šećem bolan u pojutarnje zlatno
na obali samotnoj dalekoj ...

ZVONA MIROZOVA

U suton sela zvona mirozova
sa sočnih livada punih mlijeka i hlada
zovu ljude iz rada i napasla stada
i tonu u trome sjene vozova.

Negdje sve tiše se kolijevka njiše;
s neba rosa rosi ko posvećene suze;
u mlakom mraku staje mlijeko se muze;
za rijekom začarano selo sniva i diše.

Negdje sad vjetar kišni i južni
zanjiho vlati livadi travnoj,
negdje sad uzdah turobni, tužni
zaklapa oči ponoći travnoj ...

ZATRAVLJENA LIVADA

Mjesec oštri srp svoj srebrni
i zlaćano žito žanje,
zriču zrički niz pokošene strni
uz staro križanje.

Konji vrani sada plašno jezde
niz te tihe pašnjake milene;
krešu kopita i pale se zvijezde:
to im vile mrse grive svilene.

U travama gasnu kasne vatre,
u dalj lete pjesme žalovite;
a pastiri sa očima, što snatre,
sniju, da vile jašu konje vilovite.

RANORANI DANI

Sviću tihi ranorani dani,
što ih budi pjesmica slavulja,
a ugari poljem neorani
zovu ruke pune tvrdih žulja.

Milje ljudi kao sitni mravi
i svoje brazde prevrću i ruju,
u ognju sunca motike si kuju,
u znoju lica sprženi, garavi.

LIVADO ZELENA

Livado zelena; tugo — livado,
tvoj čar me meki zatravi,
o polje djedovsko krepko i mlado,
pruži mi okrepe u rosnatoj travi.

Iz daljine sa vjetrom se javi
zvonka zveka zalutale kose,
oj livado — tugo, struk gizdavi
sa srebrnim oštricama kose.

SVATOVI

Da sam mala, da sam mala
ko zelena trava.

Ide jesen, idu kićeni svati,
trobojni se barjaci viju,
na vitom se koplju jabuka zlati,
pocikuju tambure i u taktu biju.

Rubače pisane ko čaške rascvale,
njišu se i šušte lakokrile,
a snaše i djevojke ko lijepe vile
niz selo su zvonko zapjevale.

OGNJENI DANI

Kroz selo minu jeseni, magle, prosjaci,
huje oluje i vjetrovi hudi,
grme bure, poplave, oblaci,
treskaju munje hrašću u grudi.

A ljudi se uvijek ko bujice mute
i kolju sa rukom, kojom se krste,
gospodu mite, ponizni ljube skute
i tajom grče dlanove žuljave, čvrste.

Ko jalove krave, godine nerodne
prolaze sivim cestama sela
tlake, nameti i daće narodne,
a zemlja žuhka ruke im sapela.

PROLJETNA PRIČEST

Pod raskriljenim mojim prozorom
u čarobnom tajanstvu cvjetanja
ko bijeli san Blagovijesti
prva jabuka sa ružičnim bokorom
proljeće mi navijesti
i usnu laticom mirisnom pričesti.

I sjećanje je na Tebe dragu,
da negdje rukom blijedom
miluješ ruže bijele
i mlada pod rascvalom jabukom
na dalekom pragu,
kad mjesec sniva nad drvoredom,
gledaš u dane samotne, nevesele.

STARE SJENOKOŠE

Pjevaju plugovi budnicu uranku
niz te oranice bremenite,
veselo im prilaže kosa svijetla i tanka
pjevom ocjeli tvrde, kremenite.

Tiho umiru medene otave
pod oštricom kose britke,
tužno se njišu njine cvjetne glave
i stapke krhke i vitke.

POSAVSKI BREGI

Napisao Stjepan Devčić

Godine 1611. postade zagrebačkim biskupom Petar Domitrović, za kojega se misli, da je bio rodom iz Ivanića. U to vrijeme sklonuli su se na teritorij Ivaničke Krajine Vlasi, koji su prebjegli pred najezdom Turaka. Njih su naselili krajiški generali na šumovitim predjelima prema turskoj granici, od kojih je jedan dio pripadao zagrebačkoj biskupiji. Biskup Domitrović je sklonuo Vlahe, da priznaju papu za vrhovnog crkvenog poglavicu. Tako nastade u Hrvatskoj grko-katolička crkva, kojoj bijaše prvi biskup Šimun Vratanja.

Domitrović je preko Vratanje nastojao sklonuti Vlahe, da zagrebačkog biskupa priznaju za svoga vlastelina. Oko toga rodili su se veliki sporovi i stvar je napokon došla pred vrhovni kraljevski sud, koji se 21. studenoga 1628. sastao u Požunu pod predsjedanjem palatina Esterhazija. Sud je ustanovio, da zagrebačkom biskupu pripada vlasništvo na imanjima Ivanić, Dubrava i Čazma.

Imanje Ivanić zaprema cijeli t. zv. otok Ivanić, na kome su neka sela okupirali Vlasi, a druga sela drži još u posjedu biskup zagrebački. Osim toga pod imanje Ivanić spadaju i tri sela, poimence: B r e g i, Sveti Ladislav i Komarnica. Selo je Bregi pripadalo pod Ivaničku župu.

U dijecezanskom arkivu nadbiskupije zagrebačke čuva se zapisnik (pisan latinskim jezikom) o kanonskoj vizitaciji, koju je u Ivaniću mjeseca studenoga g. 1649. obavio zagrebački kanonik Ivan Filipašić, kao čazmanski arhiđakon. Među inim spominje i ovo: »U selu Bregi nalazi se drvena kapela podignuta na čast sv. Križa. U tornju te kapele smješteno je blagoslovljeno zvono. Svete mise služe se u toj kapeli godimice samo dvaput i to: na petu nedjelju iza Uskrsa, te na četvrti dan Božića, kada crkva slavi nevinu dječicu, koja poginuše u Betlehemu.«

U mjestopisu zagrebačke županije, koji je dao god. 1788. sastaviti biskup Maksimilijan Vrhovac, nalazi se opis ivaničke župe, tu se spominju Bregi kao selo sa 1356 žitelja. Sam teritorij sela Bregi nije potpadao pod krajiško područje, već se brojio »provincijalu« tj. građanskoj (banskoj) Hrvatskoj.

Kad je car Josip II. ukidao samostane, bude po prijedlogu biskupa Maksimilijana Vrhovca

TIPIČNA STARA KUĆA U POS. BREGIMA

rasparcelirana i ova ivanička župa (za onda najveća u Hrvatskoj) i osnovane tri nove župe i to: u Lupoglavu (god. 1788.), u Bregima (g. 1790.) i u tvrđi Ivaniću (god. 1805.).

U spomenici župe Posavski Bregi, koju je započeo pisati župnik Stj. Kolak, prvi zapisi o župnoj crkvi sv. Maksimilijana počinju od g. 1862., za župnikovanja veleč. Turkovića. Taj župnik Turković je dao podići i novu školsku zgradu, a njemu se dogodio onaj zanimljivi susret sa Jocom Udmanićem, kojeg je on opisao, i taj se spis čuva u arhivu pučke škole u Bregima.

Župnika Turkovića je naslijedio Ivan Krst. Krapac (1878. do 1880.), kasniji biskup đakovački. On je dao urediti crkvu i naslikati freske na svodovima. Iza svoje smrti sjetio se i oporučno svoje bivše župe i ostavio joj 7000 kruna i to 6000 za potrebe crkve, a 1000 kruna za jednu pjevanu misu. A isto tako se sjetio i svojih drugih župa i to u Sveticama i sv. Petru u Zagrebu. Njega je naslijedio Milan Fogl (1880.—1886.), pa Josip Bogović (1886.—1909.) te Martin Dogša (1909.—1915.). Župnik Dogša je potpuno uredio crkvu, dao načiniti novi namještaj, klupe, ispovjedaonice, oltare, zastave, misno ruho i velike orgulje, koje je god. 1915. blagoslovio pokojni biskup dr. Josip Lang. Dr. Josip Lang rođen je 25. siječnja 1857. u ovoj župi, i to u selu Lepšiću u bivšem nadbiskupskom mlinu. Njegovo rođenje i krštenje ubilježeno je na posebnom arku, koji se čuva u matici rođenih od g. 1858.—1873. — Od g. 1915 do 1931. župnikovao je u Bregima Stj. Kolak, a od 11. IV. 1933. Ivan Pavlović.

PITOMI KRAJOLIK IZ POSAVSKIH BREGA
Foto J. Matica

POKRETAČI IMPRESIONIZMA

Napisao Luka Perinić

Kako je cjelokupno životno nastojanje u prošlom vijeku doživjelo temeljitu evoluciju, koja je značila prekid s tradicionalnim prilikama, i slikarska je umjetnost počela da traži nov izražaj, koji bi najbolje odgovarao novom životnom shvaćanju. Ta nova nastojanja u slikarstvu započela su odmetnućem od dotadašnjih sadržaja, a i od dotadašnjeg stava prema slikarskom objektu i prema tehničkom rješavanju njegova oblika, njegova osvjetljenja i njegove boje.

Tome su svoj dio pridonijeli i stari Holanđani i Španjolci, kojima su se novi majstori impresionisti obraćali i u kojima su tražili one elemente, koji odgovaraju novom shvaćaju. Tako je novost impresionizma donekle izbijala iz već postojećih umjetničkih obradbi.

No na novo slikarsko razdoblje najviše su uplivali — Japanci. Putem raznih izložbi Evropljani su se upoznali s Japancima i njihovom kulturom, a slikari su u njihovoj umjetnosti otkrili svijet, koji je za njih dosad bio posve nepoznat, neshvatljiv i neobičan. No taj svijet i način njegove slikarske obradbe, iako nije bio adekvatan evropskom shvaćanju, značio je novost, koja je bila oslobođenje od ustaljenih evropskih slikarskih propisa. Evropski umjetnici nisu zato jednostavno kopirali japanske slikare u sadržaju, izražaju i tehnici, nego su od njih naučili, kako se svijetlost dade fiksirati u svoj svojoj snazi i vedrini, kako se može zbiljski svijet zahvatiti u svoj njegovoj punini, a da se pri svemu tome ne upada u neke školski propisane sheme i u puko kopiranje realnosti. Kontakt s japanskom umjetnošću značio je za Evropljane osvježenje. Otvorili su se novi putovi i nove mogućnosti, koje su preokrenuli dotadašnje osnovno umjetničko stajalište. Odatle su se razvili novi evropski majstori, na kojima ćemo ponekad i uzalud tražiti japanske utjecaje, jer su oni bili više principijelni.

SLADOKUSAC
Naslikao Eduard Manet

Prvi, koji su pokušali u slikarstvo unijeti novost pod uplivom Japanaca, bili su Francuzi. Jedna grupa mladih francuskih umjetnika izložila je nove svoje radove god. 1871. To je bio početak impresionizma. Kritičari i publika nazivali su te mlade umjetnike »impresionistima« iz šale i podrugivanja, jer su njihove slike toliko odskakale od dotadašnjih, da su doista značile pravu revoluciju, neshvatljivu u prvi mah. No malo pomalo ti su majstori sticali sve to veće priznanje, pogotovu, kad se u njihovoj sredini pojavio Manet.

Mladi impresionisti imali su svoj poseban program. Novo doba sa svojom tehnikom dovelo je ljude do novih spoznaja i novog stava prema mnogim stvarima u prirodi. Moderno oko zapaža mnogo više stvari i promjena u njima nego što zapaža oko starijih generacija. To sve, a napose nove predodžbe o svijetlu, koje počinje

Slika lijevo:
LJETNO SUNCE
Naslikao Alfred Sisley (1839.—1899.)

da zauzima odlučno značenje u slikarstvu, odražavalo se na slikama prvih impresionista. Svijetle njihove slike kričale su sjajem i bojama tako, da su im stizali prigovori sa svih strana. Oku čovjeka, koji je bio navikao neprestano gledati stare slike, bilo je neobično osvjetljenje na slikama novih majstora. Činile su im se bliještave, kao što su im bila bliještava osvjetljenja stanova i gradova s novootkritim »čudesima« tehnike.

Pod dojmom tehničkog napretka nastao je u književnosti realizam, no novi slikari nisu bili realisti u smislu, kako se ta riječ obično uzima t. j., kao puki reproduktori prirode i njezinih pojava, nego takvi realisti, koji hoće da izraze realan lični dojam, ličnu impresiju. Njih zanima priroda, događaj, sve ih zanima, ali ne kao neka objektivnost nego kao duševna zazbiljnost, realnost subjektivne impresije. Te elemente subjektivne impresije o životu i prirodi izraziti umjetničkim govorom — bio je njihov cilj. Dakle, ne ponavljati, kao što fotografski aparat radi, nego tumačiti kroz vlastitu umjetničku individualnost.

Taj put je bio u načelu dovoljno ispravan, jer vrijednost umjetničkih tvorevina i leži u toj subjektivnoj snazi izražaja. No malo pomalo to se načelo degeneriralo, a impresionizam se pretvorio u analizatorstvo i to ponajviše vanjskog značenja i vanjskih elemenata, koji sačinjavaju sliku. Zaustavilo se na fizičkoj prirodi i preko nje ni makac. A to je u drugom obliku i iza drugog puta uglavnom ono isto, protiv čemu je impresionizam ustao, kad je htio da ruši klasički idealizam, romantiku, historizam, teme s tendencijom i t. d. To je i bio povod novim slikarskim revolucijama neoimpresionizma, ekspresionizma, futurizma, kubizma, i t. d., koji su prezirali skoro svaki interes za vanjsku zazbiljnost i htjeli da podignu značenje nutarnjeg i metafizičkog umjetnikova doživljavanja i stvaranja. No i ta najnovija nastojanja, njihovu jednostranost i traženi, a ne spontani umjetnički rad nove će generacije rušiti.

Među pokretače impresionizma ide Claude Monet (živio od 1840. do 1928.), zatim Renoir (1841. do 1920.), Degas, Sisley i Pissarro, Latour. Njima su se priključili J. Bastien-Lepage, Besnard i drugi, a doskora i odlični umjetnici u Njemačkoj, Engleskoj, Holandiji, Italiji, Danskoj, Norveškoj itd. Najpoznatiji i najznačajniji od prvih impresionista zastalno je Eduard Manet, koji je živio od god. 1833. do god. 1883. i koji je pristupio krugu prvih francuskih impresionista, da se popne među one, koji će tome novom strujanju dati pravac i umjetničku snagu.

U LOŽI — Naslikao August Renoir

LIJEPA I VJERNA SLIKA

Velikom njemačkom portretisti Lenbachu (Franjo pl. Lenbach rodio se g. 1836., a umro 1904.,) dođe jednom neka vrlo bogata, malo umišljena i baš nimalo lijepa gospođa i reče:

»Gospodine profesore, htjela bih da me slikate. Željela bih vjernu i lijepu sliku!«

Lenbach joj na to odgovori:

»Milostiva gospođo, morat ćete se odlučiti ili za jedno ili za drugo . . . Oboje ne može nikako zajedno!«

BORISOVA DRUGA MAMA

(SVRŠETAK)

Napisala V. Jakšić

»A zašto je tako, tata?«

»E znaš, zašto! Daj pogodi! Ko je gradio kuće, ulice, ko je šivao haljine i odijela?«

»Tko? Pa ljudi — zidari i krojači.«

»A ko je načinio ovo oko nas?«

»? ? ?«

»Pa, dijete, misli malo,« usklikne Vladimir i pokaže na nebo.

»Oh! Ta Bog! O tome mi nije stric nikad govorio,« reče Boris.

»E vidiš! Bog je savršen i on stvara samo savršene stvari, koje su divne i među kojima vlada harmonija.«

»Zar nije Bog stvorio i čovjeka, tata?!«

»Da, Boris.«

»Pa kako da onda među ljudima ne vlada sklad, kad Bog stvara samo stvari, koje su savršene i imaju sklad?«

»Na to sam te pitanje htio navesti. Ljudi su bili savršeni, kad ih je Bog stvorio; i među Adamom i Evom je bio divan sklad. Ali oni su jeli sa zabranjenog stabla voće, sagriješili su i time postali nesavršeni i nesretni,« završi otac.

Dječak se zamisli, a i Lina. Zar je to njezin muž? Zar on može ovako divno sa strpljenjem razlagati djetetu? On hladan, nervozan, poslovan čovjek!

Harmonija! Sklad! Već samo ta riječ je tako lijepa, a kako je divna tek stvar, koju ona označuje. Nikad ne će Lina zaboraviti ovaj dan i ovaj razgovor na obali Sure. Vladimir prekine šutnju:

»Tamo vidim nešto; crkvicu ili kapelicu. Što je to, Lino?«

»O, to je kapela ‚Naše Gospe zaštitnice polja‘. Drugi puta ćemo ići malo da se pomolimo. Je li vam pravo?«

»Da, da svakako,« potvrdi Vladimir.

»Ali sad idemo kući, jer ja sam već jako gladan,« potuži se Boris.

»No to sam i očekivala,« nasmije se Lina, »idemo, da previše ne ogladniš.«

Vratiše se kući kroz aleju kestenova — šuteći; samo je Boris zapitkivao svašta i trčkarao pred njima.

VI.

Na livadi kod »Naše Gospe zaštitnice polja« kroz visoku travu pomicala se tamna, visoka Vladimirova spodoba. Mračilo se, a on je išao sam prama kapeli. Njegovo hladno lice bilo je lijepo s izrazom neke blage gorčine, a oči su mu svjetlucale u sumraku. Došao je pred kapelicu i zbunio se. Izgledao je kao tat, koji se boji, da ga ne uhvate na zlu djelu. Okrene se i nekoliko puta obazre, da li ga tko promatra, a onda se polagano prekrsti. Dugo je stajao nepomičan pred Marijinim kipom, duboko zamišljen. Možda je molio? Bog zna...

Posve se smračilo, zvijezde su se pojavile na nebu, a Vladimir se još nije micao s mjesta. Napokon se okrene i lagano pođe. Sura je šumila, a cvrčci počeše svoje pjesme...

Prešao je preko Sure i sjeo pod jednu staru vrbu. Lakte je naslonio na koljena, a obim rukama podbočio glavu. Tako je sjedio dugo i dugo zureći u valovje Sure. Mjesec se sakrio za oblak i nije vidio, kako dugo je još sjedio čovjek pod vrbom nepomičan, tih i nijem.

*

Lina je svirala Chopinovu simfoniju. Za stolom u salonu sjedio je Vladimir, Boris, teta i stric. Šutjeli su. Boris je gledao kroz prozor; očito ga to nije zanimalo — i igrao se s jednom malom bonbonierom. Ujak je drijemao u naslonjaču, tetka je čitala, a Vladimir sjedio u naslonjaču i pušio. Da ga je tko dulje promatrao, opazio bi, da od časa do časa guta pogledima Linu, a opet od časa do časa zatvara oči, kao da hoće predočiti u duši kakvu dragu sliku.

»Tata, smijem li malo na vrt,« upita ga Boris, kome je već bilo dosadno.

»Zar ne slušaš mamu, kako svira,« rasrdi se otac.

»Neka ide, Vlado, neka ide,« oglasi se Lina i prestane svirati. »Idemo i mi. U vrtu je lijepa hladovina.«

Vladimir ustane i pođe s Linom i Borisom. Boris je išao kraj njih i najednom reče:

»Oh, što sam jučer vidio, tata i mamica! Vidio sam jednoga gospodina i gospođu, koji su se — pomislite, to sam ja vidio — koji su se poljubili!«

»Šta-a-a? Zašto se nisi okrenuo?« ljuto i naglo ga upita otac.

»Oh, pa ja nisam znao, da će se poljubiti! A zašto ti mamu nikad ne poljubiš?«

»Boris, kako možeš biti tako bezobrazan! Šta se to tebe tiče,« poviče Vladimir, »smjesta idi u kuću!«

»Ali, Vlado!« htjela je Lina posredovati.

»Ni riječi, Lina, molim te — molim te hodi sa mnom,« drhćući povuče je kroz vrata u vrt. Bio

je blijed, odbacio je cigaretu, sjeo na jednu klupu. Lina sjedne kraj njega i reče plaho:

»Nisi smio navaliti tako na ubogo dijete.«

»Znam, Lina, ne uzmi mi za zlo. Ti ne znaš, kako me je pogodio onim, što je rekao — upravo sred srca,« drhćući joj je odgovorio.

Lina protrne. Sjetio se svoje pokojne žene, sigurno se nje sjetio...

»Mogu i misliti, kakve ti je mile uspomene probudio, pa te ostavljam sama, da uzmogneš u njima uživati.« Ustala je i htjela poći, no Vladimir ju je uhvatio za ruku:

»Reci, kakve to uspomene misliš?«

»Pa uspomene na tvoju pokojnu ženu...«

»Ti misliš na nju!?«

»A ti ne?«

»Lina«!

Lice mu je bilo izobličeno od bola, a oči mu se zamagliše. Okrenuo se, da sakrije dvije debele suze, koje su mu se otkotrljale niz lice. Lina otrči u svoju sobicu. Sjedne na naslonjač, srce joj je burno kucalo, pritisnula je ruke na grudi i šaptala:

»Zar je moguće, da ga ljubim! O Bože, kako ga ljubim!«

I počne plakati.

Vrata se otvore, a u sobu uđe tiho Boris. Vidjevši Linu, kako plače, potrči k njoj i zagrli je:

»Mama, zašto plačeš?«

Lina mu pritisne glavu na svoje grudi i jecala je dalje. Mali počne drhtati:

»Ta, zašto plačeš? Zašto plačeš?«

Lina mu se zagleda u oči i cijelo djetinje lice, pa ga stane ljubiti šapćući:

»Kako si mu sličan! Kako si mu sličan!«

Čvrsto zagrljeni sjedili su u naslonjaču šuteći. U sobi se je mračilo.

»Mamice, ja te volim.«

»I ja tebe, Boris.«

»A tatu?«

Mjesto odgovora jače ga privine k sebi i poljubi.

*

Na obali Sure sjedili su Vladimir i Boris. Otac je čitao knjigu, a sin hvatao ribice. Bilo je prije podne, sunce je peklo, ali oni su sjedjeli u hladu. Boris je bio nemiran i izgledalo je, da ima nešto na duši, što bi htio povjeriti ocu. Na koncu se stane vrpoljiti i otac ga opomene.

»Tata, ja ću ti nešto reći!«

»Što, Boris?«

»Mama me je jednom u svojoj sobi jako grlila i ljubila, pri tome je plakala i govorila: Kako si mu sličan — A ja ne znam, komu sam to sličan!«

Vladimir skoči na noge kao srna i klikne:

»Pa komu bi ti mogao biti sličan? Boris, dijete moje, dođi da te zagrlim.«

Boris se čudio, zašto moraju najedamput tako brzo kući. Vladimir se žurio, kao da ga vile nose, dječak ga je noseći svoju udicu jedva stizavao. Kad su došli kući, pozove on tetku i upita:

»Gdje je moja žena!«

»Lina? Otišla je prije pola sata pred vas!«

»Pred nas? Ta mi ju nismo vidjeli nigdje!«

»Valjda se gdje po putu zadržala. Ne buni se. Vratit će se ona!«

»Ali, teto! Gomilaju se oblaci, bit će oluje. Gdje je? Ja ću ju potražiti. Pazite na Borisa!«

S tim riječima odleti iz kuće i jurne ulicom prama Suri. Tamo je nije nigdje bilo, i on ju stade dozivati. Potrči u šumu i zove, zove... Prošlo je četvrt sata, a Vladimir sav očajan opazi Linu, kako stoji naslonjena na jedno stablo.

»Lina!«

IZMEĐU SVIJETLA I SJENE
Naslikao August Renoir

Tišina. Ona nije odgovarala. Dotrči do nje i zapanjen stane.

»Lina! Zar me ne čuješ? Bit će oluje; idemo kući!« Vladimir ju uhvati za ruke. »Lina, premila!«

Lina se zarumeni, kao djevojčica, zatim zaplače kao dijete...

Došli su kući po najvećoj kiši, zagrljeni, mokri kao miševi. Na vratima ih dočeka teta i Boris. Obadvoje zdvojni i zabrinuti. Lina klikne:

»Tetice, gledaj, kako smo mokri; mili Bože, baš do kože!«

»Ne rugaj se, nego hajde u kuću, da se ne prehladiš. Znala sam, da ćete doći mokri, pa vas čeka vrući čaj.«

Kad je Lina krenula u svoju sobu, vikne za njom Vladimir:

»Lina, dobro se obuci!«

Lina zadršće i nasmješi mu se...

Kad su te večeri spremali Borisa u krevet, poljubiše ga obadvoje, a onda Vladimir poljubi Linu i reče:

»Vidiš, Boris, sad sam poljubio mamu! Jesi li zadovoljan?«

»Da, jesam. I sad znam, komu sam sličan! Tebi, tatice, rekla mi je teta, dok vas nije bilo.«

»Laku noć, Boris!«

»Laku noć, mamice i tatice! Laku noć.«

*

Na lijevoj obali Sure sred zelene livade posljedni traci sunca obasjavaju kapelu »Naše Gospe zaštitnice polja«. Pred kapelom stoje troje sretnih bića i mole se. Lina, kojoj suze blistaju u modrim očima, a smješak lebdi oko usana; Vladimir, kojemu nekoć hladne oči sjaju kao dvije tople zvijezde, i mali Boris, koji nikad nije bio sretniji nego sad, jer je čuo, da će zauvijek ostati uz mamicu i taticu.

Prekrstiše se i pođoše. Oprostili su se od drage kapelice. Vraćaju se u grad...

»Moram ti nešto reći, draga,« obrati se Vladimir Lini.

»Što to? Reci, vrlo me zanima!«

»Znaš, kod ove kapele sam izmolio — ovo naše zbliženje!«

»Ti si molio? Ti?«

»Da, ja. A što se čudiš, draga?«

Lina se okrene i posljednji put pogleda kapelu zahvalnim pogledom, a onda lagano po mostu pređoše Suru...

KRALJEVSKA IGRA

Napisao Stjepan Gorupić

»Kraljevska igra«? Koja je to igra? — Šah!... A zašto se tako zove?... To neka nam razjasni ova priča:

Živio je nekada neki perzijski šah (ili kralj). Uvijek je bio mrzovoljast i ničim se nije mogao zabaviti. Jednoga dana dođe k njemu neki mudrac i reče:

»Kralju, ja znam igru, koju ćeš sigurno zavoljeti.«

Kada mu je mudrac predočio »bojno bolje i vojsku«, kralju se igra doista svidjela, zavolio ju je.

»Kako se zove ta igra?« upita ga šah.

»U počast tvoju neka se zove kraljevska igra — šah,« odgovori mudrac.

»A što želiš u ime nagrade! Reci, bogato ću te nagraditi!«

Mudrac se malo zamisli, a onda reče:

»Kad već hoćeš da me nagradiš, a ti mi daj toliko zrna pšenice, koliko bi stalo na sva ova 64 polja šahovske ploče. Ali ovako: na prvom polju neka je jedno zrno, na drugom dvaputa po jedno zrno, na trećem polju dvaputa po dva zrna, na četvrtom četiri puta četiri, na petom šesnaest puta šesnaest... I tako dalje. Na svako dalnje polje za toliko puta više, koliki je umnožak na onome polju, koje se nalazi prije njega.«

»Mudrac si, ali nisi mudro smislio; malo tražiš! No što si zatražio, dobit ćeš!« reče šah.

Ali šah nije mogao održati svoje obećanje. Sva pšenica, što je bila u njegovu kraljevstvu, ne bi podmirila mudraca. Jer kada su račundžije počeli računati, nizali su se brojevi, kojima se broje samo milijuni zvijezda na nebeskome svodu ili kapi vode u nepreglednome moru...

Ima i jedna druga priča u vezi sa »šahom«, a tiče se nas Hrvata. Evo te priče:

Neki je hrvatski vladar bio zarobljenik talijanske državice Venecije. Dužd mletački, koji je tada vladao, bio je odličan šahista. Dočuo je on, da je njegov zarobljenik također vrstan šahista, pa ga je dozvao k sebi.

»Ako me triput uzastopce pobijediš u igri, poklonit ću ti — slobodu,« reče dužd zarobljenome kralju.

I sreća posluži zarobljenika! Triput je uzastopce pobijedio! Dužd održa riječ i pusti kralja na slobodu.

Taj hrvatski vladar na uspomenu te zgode uzeo je za svoj grb — šahovske četvorine. To je eto — kako priča veli — naš hrvatski grb.

Putopis

U RIMU I CASTEL GANDOLFU

NA TURNEJI S ĆIRILO-METODOVIM KOROM

(NASTAVAK)

Napisao Marcel Matulina

U Rimu se osjećamo kao kod kuće. Neobično su nam svi uslužni. Najprije smo se sprijateljili s našim najbližim susjedom: Santa Maria Maggiore. Mi se nalazimo na Piazza Esquillino, a crkva je pred nama. Njoj smo učinili prvi posjet u Rimu. Već na dolasku skupili smo se i pošli ravno pred crkvu, da u njoj pohranimo društveni barjak. Pred crkvom nas čeka preuzv. Zacharini, koji nam želi toplu dobrodošlicu i uvodi nas pred oltar, uz koji postavljamo barjak. Mnogo je svijeta u crkvi, stranaca i domaćih, za koje je naš dolazak mala senzacija. Slušaju hrvatske pjesme i vide hrvatsku traku na barjaku. S prijaznim smiješkom pozdravljaju nas na izlazu iz crkve.

Iza raznih vrludanja pošli smo nas nekolicina na Foro Mussolini, gdje je bila velika smotra svih četa balila. Pomoću velikog zvučnika primaju sve čete komandu, savršeno izvode vježbe ti dječaci od desetak godina, potpuno u ratnoj spremi, kao da su bili nekoliko puta na fronti.

Za vrijeme odmora dječaci su posjedali pod stabla, odložili puške među koljena i razgovarali. Približio sam se i slušao, o čemu razgovaraju. Jedan garavi, koštunjav dječak pripovijedao je svojim drugovima, kako svakog jutra dva sata trenira. Sprema se za buduću Olimpijadu. Treba da zamijeni Beccalia. To je njihov reprezentativac i najbolji talijanski lakoatletičar. Dječak se nada, da će za 7 godina donijeti na Olimpijadi zlatnu kolajnu svojoj momčadi. Ljutio se, što god. 1940 ima Tokio da organizira svjetske igre, a ne Rim. Uto je zvučnik zapovjedio zbor, i oni su brzo poustajali i postavili se u redove.

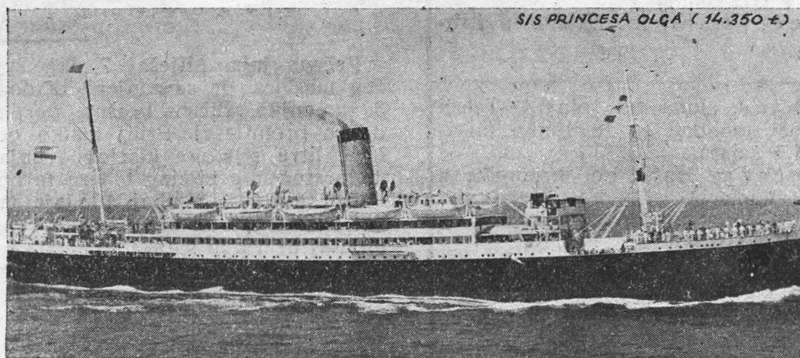
U subotu 15. svibnja napravili smo posjet Sv. Ocu u Njegovoj ljetnoj rezidenciji Castel Gandolfo. Od Rima do Gandolfa vodi široka cesta i električni tramvaj. Mi smo se odvezli posebnim tramvajem, koji nam je stavila na raspolaganje gradska općina. Pred dvorcem mnogo svijeta, koji moli dozvolu od stroge švicarske straže za ulaz u dvorište. Nas također ne puštaju a prima vista. Ne pomažu ni naši frakovi ni ordeni na grudima. Trebalo je, da im naš Monsg. Mađerec pokaže dozvolu i da nas onda pozdrave i puste u dvorište.

Mi nismo bili prvi. Nekoliko stotina bračnih parova, koji su došli primiti blagoslov od sv. Oca, posjedali su desetak redova klupa uz južnu stranu dvorišta. Oko nas je bila jedna grupa Poljakinja, Madžara, i onda je došla četa talijanskih kolonijalnih vojnika, predvođena visokim talijanskim oficirima. Oko jedan sat poslije podne uveli su nas u veliku dvoranu za primanje. Malo iza toga ulazi na nosiljkama Nj. Svetost uz pozdrave i poklike svih grupa, očito veseo i sa laganim posmijehom. Sjeda na tron i pozdravlja sve prisutne. Drago Mu je, što nas vidi u tolikom broju. Topao je cijeli Njegov govor. Želi nam prijatan boravak u vječnome Rimu, pozdravlja nas i podjeljuje svoj blagoslov.

Naveče istoga dana imali smo koncerat u velikom kazalištu Adriano. Kao što nas je svagdje, tako nas je i tu toplo primila cijela publika. Bilo je za njih novo i strano čuti crkvene staroslavenske pjesme. Ali one su ih brzo osvojile. Tako jednodušno odobravanje rijetko se gdje vidi. Da nismo i sami bili impresionirani, bili bismo pomislili, da to radi publika iz kurtoazije. Jer ma koliko da su kompozicije svih autora, koji su bili na programu (Rahmaninov, Grečaninov, Dinev, Širola, Ivšić, Kolarić, Odak i dr.) izvanredno osjećajne, melodiozne, upravljene direktno na osjećaj, prije nego na ćutilo, one ne bi bile u tolikoj mjeri zadovoljile strogu rimsku muzičku publiku, da im naši pjevači, savršeno disponirani, nisu dali ono, što za pjesmu znači i lijepo tijelo i lijepo odijelo, pored dobrog srca i duše. Naši su pjevači to osjetili u punoj mjeri i završili su taj koncerat u jednom intimnom raspoloženju s publikom. Na zahtjev dodali su nekoliko točaka tako, da je koncert završio nešto prije ponoći, mjesto u jedanaest sati.

Slijedeći dan naši su se pjevači opet proslavili. Ona ista publika došla je u našu crkvu sv. Jeronima, premda to nigdje nije bilo objavljeno, da će naš kor pjevati misu. Bila je puna crkva. A na izlazu, po završetku mise, dočekalo nas je veliko mnoštvo svijeta i živo nam povlađivalo. Bilo je i novinara i fotoreportera. A naveče u hotelu bilo je i impresarija. Htjeli su da opetujemo koncerat. No morali smo za dva dana ostaviti Rim i otputovati u Pariz.

(Nastavit će se.)

Slika desno:
PAROBROD „PRINCESA OLGA"
kojim hrvatski hodočasnici polaze u srpnju u Svetu Zemlju pod vodstvom zagrebačkog Nadbiskupa Koadjutora dra Alojzija Stepinca

ESTETSKA VAŽNOST VOĆAKA I VOĆA

Voćke najviše uzgajamo zbog ploda, jer je plod voćaka zdrava i korisna hrana. Voćke nesamo što koriste ljudima svojim plodom, nego su one i ukrasno drveće. Voćke ukrasuju kuće, dvorišta, vrtove ili bašte, sela i cijele okolice. Ako u nekom selu ili oko njega ima mnogo starih voćaka, tad se kaže: to je staro naselje, to je napredno selo. A gdje ih nema, mlado je ili natražno selo. U kulturnim zemljama po množini voćaka i kako se njeguju prosuđuje se kulturni napredak nekog sela, a i cijele okoline.

Voćke zasađene uz ceste, puteve i na svakom praznom mjestu, ukrasuju cio kraj. Vozi li se čovjek u proljeće, kad voćke cvatu takvom okolicom, bit će zaista ushićen i uznesen divotom i krasotom prirode, a tim više godi mu oku i veseli ga u jeseni, kad vidi svoj rad u obilju plodova od svojih miljenika, svojih voćaka.

Punim pravom može se ustvrditi, da su voćke prisilile čovjeka, da ostane na onoj grudi zemlje, gdje je zasadio svoje omiljelo drvo.

U Japanu svake godine slave cvatnju trešanja. Narodna je to svetkovina; njoj se veseli i na njoj prisustvuje staro i mlado, bogataš i siromah, seljak i obrtnik u svečanom odijelu, da pod cvatućim trešnjama sprovede dane u veselju i zadovoljstvu. I sam »mikado« (car) slavi sa cijelim svojim dvoranstvom taj stari narodni običaj — cvatnju trešanja. Ne slave Japanci trešnju radi ploda, koji nije za užitak, već ju slave zbog njezinog cvijeta: ona je njihova najljepša ukrasna biljka.

Kod nas kao i u svoj Evropi nije običaj, da slavimo cvatnju voćaka; već se kod nas svako veseli i u tome uživa, kad u proljeće gleda ljepotu šarolikog cvijeća svojih miljenika, svojih voćaka. Gleda li to prekrasno cvijeće pomnije, vidi na njemu neki novi život, vidi rad marnih pčelica, koje neumorno obletavaju od cvijetka do cvijetka, da nakupe čim više meda i peludnog praha. Peludom nehotice oplođuju njuške cvijetaka, i tako nam trostruko koriste, jer dobivamo med, a pelud prerade u vosak.

U nekim krajevima smatraju cvatnju jabuka — da je nastupilo proljeće.

Već od davnine ljepota voća pobudila je kod mnogih ljubav za voćarstvo. Voće je pobudilo i mnoge umjetnike da ovjekovječe voće slikama, a s njima ukrasuju svoje i tuđe domove. Iz umjetničkih voćnih slika nastala je u voćarstvu nova grana: »poznavanje voća ili pomologija«. Mnogi i mnogi laici prionuše uz pomologiju, ona im je bila putokazom kod označivanja voća, koga su u svojim vrtovima uzgojili.

Svaka napredna voćarska zemlja ima svoju pomologiju, njom se ponosi i ona joj pokazuje, koje voćne vrste da uzgaja i od kojih će imati najveću korist.

Voće uz cvijeće ukras je svakog stola. Servira se kod ručka i večere, kod gozbe ili zabave na posebnim posudama ili tanjurima. Svojim ugodnim i posebnim mirisom podražuje na tek, na ljepoti pasu se oči, a u svemu uživa želudac.

Uživanjem ili trošenjem voća mnogi će se lako odučiti od štetnog djelovanja alkohola i duhana.

Sadimo i uzgajajmo voćke, trošimo i uživajmo u voću, zdravo će nam biti tijelo i plemenit duh.

Prof. Ivan Radić.

Dobar tek

Pečena jaja. Miješaj 7 dkg svježeg maslaca, da se zapjeni, te dodaj 5 žumanjka, žličicu brašna, posoli i dobro promiješaj. Prilij malko octa i ¼ litre gustoga kiselog vrhnja i malo stučenog bijelog bibera te opet dobro miješaj. Skuhaj 10 jaja tvrdo, razreži ih na male kocke i primiješaj ih u onu smjesu. Namaži šerpu maslacem, sve uspi u nju, pokapaj rastopljenim maslacem i peci u pečenjari.

NOVA MODA

Okrugljice s trešnjama (ili višnjama). Kuhaj 30 dcl mlijeka, pa dok se kuha sipaj u nj stalno miješajući toliko brašna, da tijesto bude glatko i čvrsto. Zatim dodaj 3 dkg maslaca, promiješaj i pusti da ohladi. Onda primiješaj 1 cijelo jaje, 1 žumanjak, malo soli i dobro umijesi. U komadiće tijesta umotaj 4 do 5 trešanja (ili višanja) i načini okrugljice. Ako se tijesto lijepi, namaži vrške prstiju maslacem. Okrugljice kuhaj u slanoj vodi 5 do 7 minuta.

Salata s vrhnjem. Pravi se kao obična salata, samo se mjesto ulja polije slatkim vrhnjem, u koji si zamutila šećera u prahu.

Okrugljice s jagodama. Miješaj dobro 30 dkg svježeg pasiranog sira (ne smije biti prerijedak), 6 dkg svježeg maslaca, malo soli i 3 cijela jaja, pa dodaj 30 dkg brašna i umijesi na daski tijesto. U komadiće tog tijesta umataj vrtne jagode i načini okrugljice, koje kuhaj u slanoj vodi. Posluži ih kuhane na zdjelu, pospi naribanim sirom, šećerom i prelij rastopljenim maslacem. S. A.

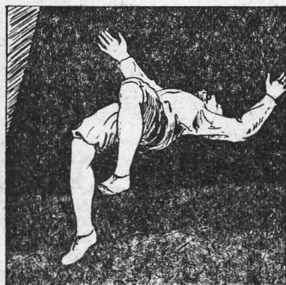
Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Lipanj – Juni
Nedjelja **20** Silverije	Objed: Juha od patkine sitneži s rižom. Pečena patka s krumpirima i salatom. Pita s trešnjama. Večera: Cvjetača s jajima. Čaj.
Ponedjeljak **21** Alojzije	Objed: Juha od artičoke. Varivo od mahuna i profezne. Večera: Pečena jaja sa salatom.
Utorak **22** Paulin	Objed: Juha od telećih kosti sa žličnjacima od mrkve. Pržolica na luku sa salatom od krastavaca. Večera: Naduvak od rezanaca.
Srijeda **23** Sidonija	Objed: Juha od zelenja. Okrugljice s trešnjama. Večera: Kiselo mlijeko s kruhom.
Četvrtak **24** Ivan Krst.	Objed: Juha od špinata. Teleći odresci, mahune sa žemljinim mrvicama i salata. Večera: Kaša od krumpira s hrenovkama.
Petak **25** Prosper, V.	Objed: Juha od mrkve. Drobljenac i kompot od višanja. Večera: Okrugljice s jagodama.
Subota **26** Ivan i Pav. m.	Objed: Prežgana juha. Punjene artičoke. Kolač s višnjama. Večera: Kajgana i salata s vrhnjem.

Pustolovni roman u slikama

ZLATNI OTOK

10. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

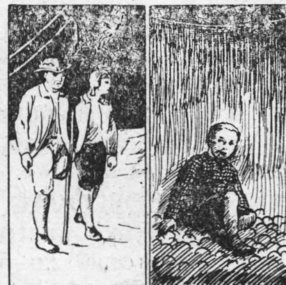
»Hispaniola« je doskora krenula prema Zlatnom Otoku. Prvi časnik Arrow nestao je jedne noći. — »Skočio je u more!« reče kapetan.

Na lađi je bilo veselo. Jelo se i pilo. Jima je zabavljao Silver sa svojom brbljavom i kreštavom papigom... Kad je bilo kakvo slavlje,

na palubu bi iznijeli bačvu s jabukama. Svak je mogao da uzme, koliko je htio. Naravno, da je to bila osobita radost za Jima.

Jednom je Jim baš počivao na jabukama u toj bačvi, kad je do nje došao Silver s jednim mornarom. Spremali su zavjeru. Jim je sve čuo.

Za našu obitelj

ZAŠTO DA DJECI LAŽEMO?

Napisao Martin Ćuturić

Mnogi kod odgoja djece gledaju samo na ono vrijeme, u kojemu se djeca nalaze, pa često u odgoju prave razne omaške, koje se u kasnijem životu djeci osvećuju. Tako je i sa — lažima, koje na laku ruku roditelji sipaju ispred svoje djece, kad ih ona uznemiruju s različitim pitanjima... Djeca su neumorna u pitanjima, pitaju o svemu i svačemu — a roditelji su dužni da ih pouče i odgoje. No često se pri odgovorima na dječja pitanja roditelji služe s lažima — nadajući se, da će vremenom te laži popraviti ili da će i sama djeca već doći do prave istine.

Zašto tako roditelji postupaju? U jednom slučaju, jer ni sami ne znadu, kako bi djetetu rekli istinu; u drugom slučaju, jer osjećaju teškoću i neugodnost da je kažu; u trećem slučaju, jer se boje, da istina ne bi djecu povela u zlo.

Međutim roditelji ne smiju djeci uskratiti odgoj, nego se moraju mučiti i učiti, kako će što objasniti svojoj djeci. Moraju čitati o tome, moraju se savjetovati s iskusnim osobama. Odgoj nije tako laka stvar i traži rada, dužnosti, žrtve. Velik je zato propust roditelja, koji iz vlastitog komoditeta na dječja pitanja odgovoraju s lažima. Za pravi odgoj djece mora da su pripravni sve učiniti, svaku teškoću i svaku neugodnost savladati, pa se trsiti i da pronađu prave odgovore na dječja pitanja i pravi put, kojim će pojedine preosjetljive odgovore predati djeci.

No kad dođe po srijedi pitanje, hoće li prava istina škoditi djeci i navesti ih na zlo, doista moramo se ozbiljno zamisliti. Djeca često postavljaju pitanja o postanku živih bića, a i razna druga pitanja, koja se roditelji boje razjašnjavati, da ne bi uznemirili dušu djeteta ili otkrili dotada nepoznato zlo, koje bi moglo privući dječju pažnju i neodgojno na djecu djelovati. O tim preosjetljivim pitanjima pozabavit ćemo se u jednom od narednih brojeva »Obitelji«, ali ovdje uopće naglašujemo, da se ni na jedno dječje pitanje ne smije odgovoriti — s lažima!

Ti lažni odgovori roditelja ponajviše su izneseni, da se dobije vremena, dok dijete sazrije i uzmogne shvatiti pravu istinu... No kako dijete pomalo shvaća, da su mu roditelji nešto lagali, može da izgubi povjerenje prema roditeljima, pa ih drugi put ne će više ni pitati niti će im kazivati probleme, koji ga muče, iz bojazni, da i opet ne bude prevareno. A može se dogoditi, da dijete nasluti nekakvu tajnu ili zlo u onome, što su mu roditelji htjeli sakriti, pa iz prirođene znatiželje ide u potragu za tom tajnom i tim zlom obraćajući se onima, koji će mu reći istinu — a to su njegovi drugovi. — I jedan i drugi slučaj od teškog je udarca za odgoj. Iskrenost i povjerenje treba da neprestano vladaju između roditelja i djece; djeca, koja sumnjaju u roditelje i koja su izgubila povjerenje prema roditeljima, ne će nikad otkriti roditeljima posvema svoju dušu, a bez toga nije moguće pratiti razvoj djece ni uspješno upravljati njihov odgoj. A zar će drugovi, kojima se naša djeca obraćaju za razna pitanja, opreznije, ljepše i delikatnije iznijeti odgovore nego bi to izveli sami roditelji?

Doista, ima dječjih pitanja, na koje ne možemo odgovoriti s istinom, ili bar ne sa čitavom istinom (zbog dobi i razvoja djeteta), ali zato ne smijemo odgovarati s lažima! Odgovarajmo djeci uvijek istinu! Ako im je ne možemo dati čitavu, dajmo im barem onaj dio istine, koji im možemo dati, a u isto im vrijeme spomenimo, da potpunu istinu zasad ne bi shvatili te da ćemo im je iznijeti kasnije, kad dođe za to vrijeme. Svakako je potrebito, da razmišljamo o što jednostavnijem načinu, kojim ćemo djeci u osjetljivim pitanjima odgovoriti, i da uvijek upotrijebimo sav svoj oprez i svu svoju pažnju prema nevinoj djetinjoj duši.

NA KONCU ŠKOLE. M a j k a: »Gle, Tonko, opet imaš tako slabu svjedodžbu!«

T o n k o: »Kako si čudna, mamice! A učitelj mi je rekao, da je to i predobro za me.«

MALI JEZIKOSLOVAC. I v i c a: »Oče, što je to — matrona?«

O t a c: »Matrona? To je stara, poštovana gospođa kao naša mama.«

I v i c a: »Tako. A otac? Otac se sigurno kaže — patrona, zar ne?«

STRAH. M a j k a (Emici, koja se boji psa): »Ne boj se, Emice, pas ti ne će ništa! Vidiš, kako maše s repom!«

E m i c a: »Ja se ni ne bojim njegova repa, nego druge strane!«

OSVETA. Malom Marku je zubar izvadio zub, pa on moli, da ga može ponijeti sa sobom.

Z u b a r: »Dobro, dat ću ti ga. A što ćeš s njim?«

M a r k o: »Ponijet ću ga kući, stavit ću ga na stol i metnut ću na nj punu šaku šećera . . .«

Z u b a r: »No . . . a onda?«

M a r k o: »Onda ću ga gledati, kako ga boli i kako se muči!«

TETKA. »Ivice, što misliš, koliko sam stara?«

»Ne znam. Jer ja umijem brojiti samo do 45!«.

ODLIČAN POSJET. Župnik je došao u posjete. Milostive nema kod kuće. Njezin sinček mora da zabavlja župnika, dok dođe mama. Zbog toga je morao prekinuti svoju igru, pa je neprestano mislio na to, kako bi skratio dugotrajno čekanje i što prije pošao da se igra. Sa župnikom je započeo govoriti o stvarima, koje župnika moraju zanimati. Pa je pitao:

»Je li istina, gospodine župniče, da je Bog posvuda?«

»Jest, posvuda je.«

»Baš posvuda?«

»Da!«

»I kod nas?«

»Da!«

»I ovdje, baš ovdje?«

»Da!«

»Onda je i u ovoj sobi! Pa kad je i u ovoj sobi, vi ne ćete biti sami, ako ja izađem na dvorište . . .«

I odjuri, da se na dvorištu igra . . .

SMOLA. Janko piše domaću zadaću pa jauče i tuli kao da je mahnit.

O t a c: »Zašto plačeš?«

J a n k o: »Joj, joj, joj! Bio sam izgubio pero, a mama ga je opet našla!«

STANOVNICI MJESECA. Stariji brat: »Moguće je, da i na mjesecu ima stanovnika!«

M l a đ i b r a t: Ne budi smiješan! Pa gdje bi se smjestili, kad je prva i zadnja četvrt?«

DOBRIJAN PIŠE ROMAN

Zašto čika Dobrijan
tako perom maše?
— Piše roman najbolji
»Obitelji« naše!

I već je ispisao
čitav snop papira,
al mu silna omara
danas ne da mira.

Pa iz sobe odlazi
on ispod stabala . . .
tu mu teče pisanje
glatko — kao šala.

Ali eto vihora
baš ispred oluje . . .
Roman je odletio!
Čika bijesan psuje.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

ZA LJETOVANJE

Od lijeva na desno: 1. Jednostavna haljina iz sitno uzorkanog materijala. Pojas tamni. — 2. Tamnoplava ljetna haljina sa bijelim ovratnikom i dugmetima. 3. Tamna bluza sa bijelim umetkom i narukavcima. — 4. Jednostavni kaputić iz bijele tkanine za pranje. Vrlo je zgodno nositi ga uz tamnu bluzicu. — 5. Sportska haljina iz žutog svilenog materijala. Ovratnik, džepovi, narukavci i dugmeta su tamnoplavi.

ĆIRILO-METODOV KOR IZ ZAGREBA NAKON AUDIJENCIJE KOD SV. OCA PAPE

u Castel Gandolfu dne 16. V. 1937. U sredini Msgr. dr Maderec